

Мушак Н. Б.

*к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права та порівняльного
правознавства Київського університету права НАН України*

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ВІЗОВОЇ ПОЛІТИКИ

Підписання з Європейським Союзом угоди про асоціацію відкриває для України перспективу інтегруватися у внутрішній ринок ЄС, а для її громадян – можливість спрощеного перетину кордонів Союзу і перебування на його території.

Проте для створення сприятливих умов для функціонування ринку праці в Євросоюзі і запобігання напливу іммігрантів Союз створив Шенгенський простір, який охоплює більшість держав-членів ЄС, а також Швейцарію, Ліхтенштейн, Норвегію і Ісландію.

Основними напрямками співробітництва держав в межах Шенгенського простору є: співробітництво з питань імміграції та надання притулку; співпраця у сфері прикордонного контролю; співпраця у сфері внутрішньої безпеки в межах Шенгенської інформаційної та Візової інформаційної систем; співробітництво щодо реалізації державами-членами ЄС спільної візової політики у відносинах із третіми країнами та встановленні єдиних правил, умов та процедур для держав-членів Шенгенського простору.

Для того, щоб втілити та реалізувати на практиці зазначені напрями керівні органи ЄС (Комісія ЄС, Рада ЄС, Європейська Рада та Європарламент) уніфікують нормативно-правові документи, присвячені контролю на зовнішніх кордонах держав-членів ЄС, візовим питанням, встановленню інтегрованої

системи обміну інформацією, надання притулку, боротьбі з нелегальною міграцією тощо.

Зокрема, основним документом, що регламентує питання, пов'язані із поняттям візи, категоріями віз, процедурою видачі віз та ухваленням рішень із візових питань є Кодекс Співтовариства про візи (далі - Візовий Кодекс ЄС), встановлений Регламентом Європейського Парламенту та Ради ЄС № 810/2009 ЄС від 13 липня 2009 р. і набув чинності 05 квітня 2010 р.ⁱ Даний Регламент базується на дотриманні основних прав та принципів, зокрема, визнаних Конвенцією Ради Європи про захист прав людини та основних свобод 1950 р. та Хартією фундаментальних прав Європейського Союзу 2000 р. Візовий Кодекс ЄС гармонізував правила, умови та основні процедурні аспекти для держав-членів Шенгенського простору у реалізації ними спільної візової політики у відносинах із третіми країнами.

Відповідно для реалізації зазначеної мети Євросоюз та треті країни використовують зовнішні правові інструменти співпраці, а саме: 1) міжнародні угоди про реадмісію щодо повернення осіб третіх країн до країн свого народження чи походження, які не дотримуються умов в'їзду, перебування і проживання на території держав-членів Європейського Союзу (дане положення передбачене ст. 79.3 ДФЄС); 2) угоди про спрощення візового режиму; 3) ухвалені інституціями ЄС постанови, декларації, програми, плани дій, рамкові документи, які у своїй сукупності становлять “soft law” (м'яке право) ЄС.

В рамках співробітництва у сфері візової політики між Європейським Союзом та Україною встановлено двосторонні відносини. Зокрема, 18 червня 2007 р. підписано Угоду про реадмісію між ЄС та Україною (далі - Угода)ⁱⁱ. Дана Угода набрала чинності 01 січня 2008 р. Зазначеним документом регулюються процедури, пов'язані з ідентифікацією та поверненням громадян України та

ⁱ Регламент Європейського парламенту та Ради ЄС № 810/2009 ЄС від 13 липня 2009 р., що встановлює Кодекс Співтовариства з візових питань (Візовий Кодекс). [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/Beregovo/uk/ua_Konzuliinfo/Visa_code_comment.htm?printable=true

ⁱⁱ Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб від 18 червня 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/justice/readmission>

Журнал порівняльного і європейського права, Вип.1, 2016

третіх країн, осіб без громадянства, які потрапили або перебувають на території держав-членів ЄС нелегально. В Угоді визначено, що документ має пріоритет по відношенню до будь-яких двосторонніх угод про реадмісію, укладених між Україною та окремими державами-членами ЄС (ст. 17).

Угодою передбачені звичайна і прискорена процедури реадмісії (розділ II ст. 5-9), визначаються документи, що підтверджують походження нелегального мігранта (ст.ст. 6, 7), встановлюються часові рамки виконання запитів щодо реадмісії (ст.8) тощо.

Принциповим в Угоді є досягнення сторонами компромісу щодо встановлення дворічного перехідного періоду стосовно повернення в Україну мігрантів із третіх країн (ст. 20 п. 3), що надасть додатковий час для створення відповідних інституційних можливостей у сфері управління імміграцією та зміцнення прикордонного контролю.

Ще однією угодою, яка є правовим інструментом співпраці між Україною та Євросоюзом у візовій сфері є Угода між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз, підписана 18 червня 2007 р¹. Угода набула чинності 01 січня 2008 р. Даним документом встановлено спрощений режим видачі віз українським громадянам консульськими установами держав-членів ЄС у рамках Шенгенського законодавства. Ключовими елементами угоди є положення про перспективу запровадження взаємного безвізового режиму; безвізовий режим для власників дипломатичних паспортів (ст.10); видачу багаторазових віз (строком від 1 до 5 років) широкому колу громадян України, в т.ч. представникам бізнесових кіл, членам урядових делегацій, родичам громадян України, що легально проживають в державах-членах ЄС, журналістам, спортсменам, учасникам наукових, культурних і мистецьких заходів (ст.5); видачу безкоштовних віз для численних категорій осіб, зокрема, дітей віком до 18 років та дітей віком до 21 року, що знаходяться на утриманні, пенсіонерів, журналістів, родичів громадян України, що легально проживають в державах-членах ЄС (ст.6 п.4). Угода упорядковує перелік документів, що

¹ Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18 червня 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/justice/visa-agreement>

підтверджують мету поїздки (ст. 4), фіксує консульський збір за видачу візи на рівні 35 євро та 70 євро у термінових випадках (ст. 6), обмежує строки розгляду анкет на видачу візи 10 календарними днями (ст. 7).

Відповідно до Угоди створюється Спільний комітет з метою моніторингу імплементації положень даного документу (ст. 12). Спільний комітет уповноважений вирішувати суперечки та спори щодо тлумачення або застосування даного документу, а також готувати зміни та доповнення до нього.

23 липня 2012 р. у Брюсселі було підписано Угоду про внесення змін до Угоди між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз¹. Згідно з документом передбачено розширення категорій громадян України, які матимуть змогу одержати безкоштовні та багаторазові Шенгенські візи до отримання Україною безвізового режиму з Євросоюзом. Йдеться також про розширення категорій громадян України, які матимуть право на спрощене оформлення безкоштовних, багаторазових віз (дане положення стосується представників неурядових громадських організацій, релігійних громад, професійних об'єднань, студентів та аспірантів, учасників офіційних програм транскордонного співробітництва Європейського Союзу); удосконалення порядку оформлення віз для міжнародних перевізників та представників засобів масової інформації; визначення чітких термінів дії багаторазових віз (1 рік, 5 років); встановлення можливості термінового оформлення віз (протягом 3 діб) особам, які проживають на значній відстані від місця подання візового клопотання (за умови сплати термінового консульського збору); запровадження безвізового режиму поїздок для громадян України, які користуються біометричними службовими паспортами тощо. Угода набула чинності 01 липня 2013 р.

В цілому, характеризуючи Угоду між ЄС та Україною про спрощення оформлення віз від 18 червня 2007 р. та Угоду про внесення змін до Угоди між

¹ Угода між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 23 липня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU07131.html
Журнал порівняльного і європейського права, Вип.1, 2016

Україною та ЄС про спрощення оформлення віз від 23 липня 2012 р. можна стверджувати, що дані документи є результатом спільних зусиль Євросоюзу та України, спрямованих на вдосконалення існуючих процедур видачі віз, що є важливими складовими полегшення процедури пересування громадянами України територією держав-членів ЄС та прискорять, у свою чергу, інтеграцію України до Європейського Союзу.

Діалог щодо лібералізації Євросоюзом візового режиму для громадян України було започатковано на саміті ЄС – Україна у м. Париж (Франція) у вересні 2008 р. Протягом 2008-2009 рр. проходив перший етап безвізового діалогу між сторонами у формі робочих груп та зустрічей на рівні Старших посадових осіб України та Євросоюзу за чотирма основними напрямками: безпека документів (зокрема, впровадження біометричних даних), боротьба з нелегальною міграцією (включаючи питання, пов'язані з реадмісією), громадський порядок та безпека, зовнішні зносини.

18 травня 2009 р. у м. Брюссель (Бельгія) відбулась друга зустріч на рівні Старших посадових осіб України та Євросоюзу, під час якої було ухвалено перший звіт Старших посадових осіб. Документ було представлено Комісією ЄС на засіданні Україна-Трійка ЄС на рівні міністрів юстиції та внутрішніх справ 03 червня 2009 р. у м. Люксембург (Люксембург). У документі зазначалися необхідність подальшого динамічного розвитку безвізового діалогу між ЄС та Україною та перехід до наступного етапу безвізового діалогу шляхом проведення виїзних місій в Україну експертів Європейського Союзу.

22 листопада 2010 р. на саміті ЄС – Україна у м. Брюсселі був ухвалений План дій з лібералізації ЄС візового режиму для України (далі – План дій)ⁱ. План дій містить чотири основні блоки завдань, які має виконати Україна, щоб приєднатися до держав, громадянам яких не потрібні візи для в'їзду на територію держав-членів Європейського Союзу.

ⁱ План дій з лібералізації ЄС візового режиму для України від 22 листопада 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244813273&cat_id=223280190&ctime=1324569897648

Журнал порівняльного і європейського права, Вип.1, 2016

Перший блок пов'язаний із безпекою документів, включно з впровадженням біометричних даних; другий – стосується управління міграцією, куди входять заходи з протидії нелегальній міграції та реадмісія; третій – охоплює громадський порядок та безпеку, а четвертий – забезпечення основних прав і свобод людини.

План дій складається з двох фаз. Перша – законодавча – передбачає приведення законодавства України у відповідність до стандартів Європейського Союзу у визначених Планом дій сферах, пов'язаних з зазначеними чотирма блоками.

Друга фаза – імплементаційна – спрямована на забезпечення практичного виконання Україною оновленого законодавства та національної практики у сферах, охоплених Планом дій.

Планом дій передбачений моніторинг з оцінки прогресу України з його реалізації. Моніторинг має здійснювати Комісія ЄС та Європейська служба зовнішньополітичної діяльності за участю експертів держав-членів Євросоюзу.

Згідно із встановленим порядком на основі проведеної оцінки виконання Україною першої фази Плану дій Комісія ЄС має підготувати пропозиції Раді ЄС щодо ухвалення рішення про перехід до виконання другої фази Плану дій.

З метою забезпечення виконання Плану дій та створення умов для короткострокових поїздок громадян України до держав – членів ЄС у 2011 р. був схвалений «Національний план з виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»¹.

Україна вже виконала у повному об'ємі першу (законодавчу) фазу Плану дій, ухваливши 13 травня 2014 р. ряд законів, необхідних для переходу до другого етапу плану дій щодо лібералізації візового режиму з ЄС. Зокрема, ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів

¹ Указ Президента України «Про Національний план з виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України Європейським Союзом візового режиму для України» від 22 квітня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/494/2011>

України щодо запобігання та протидії дискримінації»ⁱ (визначено терміни «дискримінація», «непряма дискримінація», «підбурювання до дискримінації», «пособництво у дискримінації», «утиск»; розширено перелік ознак, дискримінація за якими забороняється; прописані форми дискримінації); Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»ⁱⁱ (встановлено кримінальну відповідальність за порушення у державному секторі та корупцію у приватному секторі; кримінальними злочинами визначено пропозицію та обіцянку хабара; передбачено адміністративну відповідальність за надання недостовірних даних у деклараціях; запроваджено зовнішній контроль за достовірністю даних у деклараціях щодо майна, доходів та витрат тощо).

Зі свого боку, Комісія ЄС, беручи до уваги ухвалення Україною всіх законів, 24 травня 2014 р. рекомендувала перейти до другої (імплементаційної) фази. 23 червня 2014 р. у Люксембурзі під час засідання Ради ЄС на рівні міністрів закордонних справ було ухвалено рішення про перехід України до виконання другої фази плану дій з лібералізації візового режиму. Зокрема, Радою ЄС було відзначено, що Україна виконала всі умови та показники, встановлені в рамках першого етапу плану дій з лібералізації візового режиму та ухвалено рішення розпочати оцінку виконання показників, встановлених в рамках другого етапу, успішне виконання якого дозволить громадянам України отримати безвізовий режим з ЄС.

17 липня 2014 р. Європарламентом ухвалено резолюцію 2014/2717(RSP) щодо ситуації в Україніⁱⁱⁱ. У п. 30 документу інституцією Євросоюзу позитивно

ⁱ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1263-18>

ⁱⁱ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/224-18>

ⁱⁱⁱ European Parliament resolution of 17 July 2014 on Ukraine (2014/2717(RSP)). [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

Журнал порівняльного і європейського права, Вип.1, 2016

відзначено перехід України до другої фази Плану дій щодо лібералізації візового режиму та запропоновано ввести в дію необхідні законодавчі, політичні та інституційні рамки щодо візового режиму (п. 30). До того ж у резолюції зазначено, що кінцевою метою є запровадження безвізового режиму з Україною. Першим кроком для досягнення цієї мети є намір Європарламенту ввести на тимчасовій основі спрощені та дешеві процедури щодо видачі віз громадянам України на рівні Європейського Союзу та держав-членів ЄС зокрема.

Дієвим та водночас ефективним правовим інструментом щодо запровадження безвізового режиму для громадян України є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони (далі - УА)ⁱ, підписана 27 червня 2014 р. у м. Брюсселі. Так, правовою основою УА є три ключові статті Лісабонських договорів про Європейський союз (ЄС) та функціонування Європейського Союзу (ДФЄС): стаття 217 ДФЄС, що виокремлює окремий тип «угоди про асоціацію» та стаття 218 ДФЄС, яка встановлює загальну процедуру укладання міжнародних угодⁱⁱ.

Преамбула УА визнає Україну європейською країною, яка має спільну історію і спільні цінності з державами-членами Союзу. Це положення є важливим тому, що відкриває для України можливість приєднання у майбутньому до Євросоюзу, оскільки членом Союзу може стати будь-яка європейська країна, яка поважає цінності (такі як повага до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини тощо), зазначені у ст. 2 ДЄС і зобов'язується втілювати їх у життя. Відповідно принцип поваги до прав людини та основоположних свобод поряд із принципом верховенства права втілені у преамбулі та статті 14 Угоди про

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2014-0009&format=XML&language=EN>

ⁱ Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one Part, and Ukraine, of the other Part [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Association_Agreement_English.pdf

ⁱⁱ Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>.

Журнал порівняльного і європейського права, Вип.1, 2016

Асоціацію в рамках Розділу III «Юстиція, свобода, безпека»¹. В межах даного розділу йдеться насамперед про правове регулювання свободи пересування громадян України територією держав-членів ЄС, співробітництво у сфері міграції, притулку, управління кордонами; захисті персональних даних; мобільності працівників; поводженні з працівниками тощо.

Відповідно до статті 19 документу рух осіб між ЄС та Україною має регулюватися діючими угодами про реадмісію 2007 р., спрощення видачі віз 2007 р., а також шляхом поступового запровадження для громадян України безвізового режиму, визначеного у Плані дій щодо лібералізації візового режиму 2010 р. У свою чергу, запровадження Євросоюзом безвізового режиму для України надасть можливість громадянам України пересуватися територією держав-членів ЄС, використавши при цьому переваги свободи пересування територією останніх як громадянам третьої країни.

Щодо сфери, яка охоплюється поняттям безпека, УА передбачає здійснення співпраці сторін в рамках міжнародних конвенцій та шляхом запровадження відповідних стандартів ЄС. До цієї сфери входить боротьба з відмиванням грошей, протидія незаконному обігу наркотиків, боротьба зі злочинністю і корупцією, а також тероризмом.

Перед Україною стоїть завдання розвивати систему захисту персональних даних на основі ратифікації Конвенції Ради Європи 1981 р. Про захист персональних даних і додаткового протоколу до неї та їх імплементації, що є умовою для підписання угод між Україною та Європолом і Євроюстом включно з обміном оперативною інформацією. За допомогою ЄС Україна має розвивати законодавство і інституційну структуру у сфері регулювання міграції з метою запобігання нелегальній міграції і торгівлі людьми. Україна також має практично імплементувати Конвенцію ООН Про статус біженців 1951р. і відповідного Протоколу 1967 р., Конвенцію ООН проти транснаціональної злочинності 2000 р., розробляти умови, для запровадження у довгостроковій

¹ Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one Part, and Ukraine, of the other Part [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Association_Agreement_English.pdf

перспективі безвізового режиму між Україною та ЄС, як домовлено під час Паризького Саміту Україна – ЄС у вересні 2008 р. Для цього треба приділити увагу таким питанням, як: безпека документів, нелегальна міграція, включаючи реадмісію, громадський порядок і безпека та зовнішні зносини. Держави-члени ЄС мають використовувати можливості, які існують в рамках *acquis* Союзу, для зменшення чи скасування візових зборів для фізичних осіб. Також важливим є розробка, впровадження та удосконалення стратегії, правової бази та процедури інтегрованого управління кордонами, включаючи підтримку з боку ЄС. За технічної підтримки ЄС має бути продовжений процес демаркації кордонів України відповідно до міжнародних стандартів. Планується посилити співробітництво в рамках існуючих робочих домовленостей між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Фронтекс, включаючи, зокрема аналіз та управління ризиком.

Правова співпраця у сфері юстиції передбачає також співпрацю судів у цивільних і кримінальних справах (ст. 24).

У цей же розділ III включені положення про статус працівників-громадян України в ЄС (ст. 17). Тим самим підкреслюється, що на працівників з України не поширюється у повній мірі свобода руху осіб в межах ЄС. Україна має регулювати питання допуску до праці для своїх громадян на ринку ЄС на основі двосторонніх міжнародних договорів з кожною державою-членом Союзу (ст. 18). У той же час, УА передбачає, що відношення до громадян України, які на законних підставах працюють на території Союзу, має виключати дискримінацію на основі національної належності відносно умов праці, заробітної плати, чи звільнення порівняно з громадянами ЄС. Зі свого боку, Україна має надати такий самий статус громадянам Союзу.

Треба підкреслити, що положення про умови праці стосуються тільки громадян України або країн-членів Євросоюзу, які працюють на території іншої сторони Угоди на законних засадах. В УА зовсім не йдеться про свободу пересування робітників. Жодне з її положень не може тлумачитися таким чином, що воно ніби то надає право громадянам держав-членів чи України в'їздити або перебувати на території іншої сторони з метою працевлаштування,

а компаніям сторін чи їх філіалам використовувати працю громадян іншої сторони на постійній основі або на умовах укладання тимчасових контрактів на працевлаштування.

Рада Асоціації шляхом ухвалення відповідних актів може передбачити для працівників з України більш сприятливі умові перебування на території Союзу, включно з допуском до професійної підготовки.

Питання соціального забезпечення чи виплати пенсій або інших видів допомоги без внесків, в УА не згадується. Вірогідно, вони повинні регулюватися міжнародними договорами та викладатися в такій редакції, яка виключає будь-яку пряму дію положень права ЄС завдяки чіткому посиланню на підготовку в подальшому окремих договорів, що будуть гарантувати ці права. Таке формулювання виключає можливість робітникам-мігрантам з України посилатися на положення права Євросоюзу стосовно якихось соціальних виплат поза відрахувань на заробітну платню. На відміну від УА, положення Європейських угод (ст. 38) та Рішення Ради асоціації ЄС з Туреччиною включають норми, які передбачають координацію систем соціального забезпечення сторін для тих громадян асоційованих країн, хто працює в країнах-членах Євросоюзу на законних підставах.

Слід зазначити, що окрім УА та двосторонніх договорів між державами-членами та Україною, в ЄС ухвалені документи, які визначають статус працівників з третіх країн на території Союзу в цілому. Серед актів інститутів ЄС, що передбачають поширення свобод внутрішнього ринку ЄС на треті країни, особливе значення має Директива Ради 2003/109 щодо умов в'їзду та проживання громадян третіх країн з метою працевлаштування¹, а також заснування та здійснення економічної діяльності, яка набрала чинності 01 січня 2004 р.

Директива ухвалена з метою реалізації імміграційної політики Євросоюзу на засадах ст. 78.3 ДФЄС і спрямована на гармонізацію законодавства держав-

¹ i Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents, 23.1.2004 // Official Journal of the European Communities, No L 16/44. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:016:0044:0053:en:pdf>

членів, яке визначає умови перебування громадян третіх країн на території країн Євросоюзу. В директиві закріплені поняття, критерії та процедури, що встановлюють загальні правові рамки для самостійного вибору державами-членами форм їх реалізації (п. 1, 3, 4).

В директиві спеціально підкреслюється, що наріжним каменем імміграційної політики Євросоюзу є регулювання питань в'їзду для громадян третіх країн з метою працевлаштування та здійснення економічної діяльності у об'єднанні. При цьому йдеться про заохочення в'їзду до Євросоюзу насамперед кваліфікованих робітників з третіх країн для працевлаштування у певних секторах економіки, в яких їх не вистачає, якщо робочі вакансії в них не можуть бути заповнені за рахунок громадян держав-членів.

Передбачено, що положення директиви не застосовуються у разі існування двосторонніх або багатосторонніх договорів між співтовариством, співтовариством та однією чи кількома державами-членами, з одного боку, та третьою країною - з іншого, або між однією чи кількома державами-членами, з одного боку, та третьою країною – з іншого, якщо такі договори встановлюють більш сприятливі умови для громадян третьої країни (ст. 3).

Серед актів інститутів ЄС, що визначають правові рамки поширення свободи пересування осіб на громадян третіх країн, треба відзначити також Резолюцію Ради 1996 р. щодо статусу громадян третіх країн, які на довготерміновій основі перебувають на території держави-члена Євросоюзу¹.

Резолюція стосується громадян третіх країн, які на законних підставах перебувають на території держав-членів Євросоюзу не менш, ніж 10 років (р. III). На таких громадян та членів їх сімей поширюється національний режим стосовно умов праці, участі у профспілках, політики щодо забезпечення житлом, участі у системі соціального забезпечення, надання швидкої медичної допомоги, обов'язкового навчання (р. V). Їм також надана можливість отримувати дозволи від держав-членів на здійснення діяльності, що приносить

¹ Council Resolution of 4 March 1996 on the status of third-country nationals residing on a long-term basis in the territory of the Member States of 18. 03.1996 // Official Journal of the European Communities, No C 080. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0318%2802%29:EN:HTML>

дохід (р. VII). Проте, при зверненні за дозволом на проживання держави-члени можуть від них вимагати підтвердження наявності достатніх засобів для існування, особливо, що стосується медичного страхування та умов для здійснення своєї діяльності (р. IV).

Таким чином, на Україну можуть розповсюджуватися основні свободи спільного ринку ЄС включно зі свободою руху осіб. Межі таких свобод визначають положення Угоди про Асоціацію, а також укладених з метою її імплементації угод про співробітництво та актів органів асоціації. Проте в рамках свого співробітництва з ЄС Україна має враховувати Шенгенський *acquis*.